

Акт
лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

14.02.2025

м. Дніпро

Нами, головним лісопатологом ДСЛП «Херсонлісозахист» МАЄВСЬКОЮ Ксенією, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, провідним інженером з охорони та захисту лісу Відділу охорони і захисту лісів філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ТОКАР Яною, провідним інженером з охорони та захисту лісу Відділу охорони і захисту лісів філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КОВАЛЬОВОЮ Оксаною, начальником Новомосковського надлісництва філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ЗІДРОЮ Юрієм, помічником лісничого Великоолександрівського лісництва ЦОКУРЕМ Олексієм, лісничим Кочерезького лісництва ШВЕЦЕМ Віталієм, помічником лісничого Новомосковського лісництва МАРКОВОЮ Діною, лісничим Павлоградського лісництва ЧЕПУРНИМ Володимиром, лісничим Курилівського лісництва ТИМОХІНИМ Євгеном, лісничим Миколаївського лісництва МІЛОВИМ Олегом, лісничим Новокодацького лісництва ПУДІКОВИМ Віталієм, лісничим Шульгівського лісництва ГАНЕНКО Світланою, лісничим Царичанського лісництва КУРИЛОМ Василем, було проведено з 11 по 14.02.2025 року лісопатологічне обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Філія) з метою призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 242,29 га.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа підвиділу, гектарів		Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності
					загальна	у тому числі площа,можлива для експлуатації	склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар		
Курилівське	8	16	14,8		14,8	14,8	10СЗ	31	0,70	2	11	14	120	2	
Всього по л-ву:			14,8		14,8	14,8									
Кочерезьке	46	2	7,2		7,2	7,2	9СЗ1СКР+АКБ	33	0,70	1Б	17	22	230	3	
Всього по л-ву:			7,2		7,2	7,2									
Великоолександрівське	10	4	15,9		15,27	15,27	10СЗ+АКБ	45	0,70	2	16	20	190	3	
Великоолександрівське	13	10	1,1		1,1	1,1	10СЗ	48	0,70	2	16	20	200	3	
Великоолександрівське	21	2	28,9		28,9	28,9	10СЗ	50	0,80	1	18	22	260	3	
Великоолександрівське	20	4	18,8		18,8	18,8	10СЗ	50	0,70	1	18	22	240	3	
Всього по л-ву:			64,7		64,07	64,07									
Царичанське	25	14	0,4		0,4	0,4	10СЗ	57	0,70	1	20	24	280	2	

Царичанське	40	9	19,6		19,6	19,6	10СЗ	57	0,70	3	15	20	170	3
Царичанське	44	1	21,8		21,8	21,8	10СЗ+АКБ	46	0,80	1А	20	22	320	3
Царичанське	45	20	10,6		10,6	10,6	10СЗ	45	0,70	1А	19	22	260	3
Царичанське	60	1	28,6		28,6	28,6	10СЗ+ТЧ	43	0,90	1А	19	22	340	3
Всього по л-ву:			81,0		81,0	81,0								
Шульгівське	10	9	1,5		1,5	1,5	10СЗК	57	0,50	1	19	22	200	2
Шульгівське	39	2	6,3		6,3	6,3	10СЗ	31	0,70	1	12	14	130	2
Шульгівське	39	6	13,6		13,6	13,6	10СЗ	51	0,80	1	18	22	280	2
Шульгівське	40	1	18,3		18,3	18,3	10СЗ	47	0,70	2	15	18	180	2
Шульгівське	42	14	11,2		11,2	11,2	9СЗ1ТЧ	42	0,70	1	17	18	220	2
Всього по л-ву:			50,9		50,9	50,9								
Миколаївське	16	10	1,8		1,8	1,8	10СЗ	51	0,5	1	18	22	180	2
Всього по л-ву:			1,8		1,8	1,8								
Новомосковське	73	13	5,2		5,2	5,2	10СЗ	61	0,4	1А	23	28	270	2
Новомосковське	83	11	6,4		6,4	6,4	10СЗ	34	0,8	1А	16	28	235	2
Всього по л-ву:			11,6		11,6	11,6								
Павлоградське	27	23	0,6		0,6	0,6	10СЗ+АКБ	50	0,8	2	17	24	260	2
Павлоградське	34	2	1,4		1,4	1,4	10СЗ+ТЧ	62	0,9	1	20	26	365	2
Павлоградське	35	3	1,6		1,42	1,42	10СЗ	59	0,7	2	19	20	260	2
Павлоградське	57	45	3,9		3,9	3,9	10СЗ	48	0,9	1А	20	20	360	2
Всього по л-ву:			7,5		7,32	7,32								
Новокодацьке	5	8	3,6		3,6	3,6	10Сз	24	0,5	3	7	16	35	2
Всього по л-ву:			3,6		3,6	3,6								
РАЗОМ по філії			243,1		242,29	242,29								
Всього необхідно ВСР по філії на загальній площі:					242,29									

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Новомосковського та Дніпровського надлісництв Філії, призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

Причини ослаблення соснових насаджень в усіх обстежених кварталах Великоолександрівського, Курилівського, Кочерезького, Миколаївського, Новокодацького, Новомосковського, Павлоградського, Царичанського та Шульгівського лісництвах зумовлені незадовільним загальним санітарним станом насаджень на момент обстеження. Несприятливі погодні - кліматичні фактори (відсутність опадів, порушення гідрологічного балансу, пошкодження лісовими пожежами та інше) спричинили ослаблення лісів, в результаті чого склалися оптимальні умови для розповсюдження та розмноження

стовбурових шкідників і хвороб лісу, а також збільшенню природного відпаду, що переходить у патологічний.

На обстежених ділянках вищевказаних лісництв, присутні, переважно, дерева сосни V, рідше IV та VI категорії стану: дерева з яскраво - червоною хвою, з світло-зеленою або жовтувато-зеленою та відсутньою хвою, які будуть відібрані у вибіркову санітарну рубку.

При огляді дерев встановлено пошкодження стовбурів шкідниками з родини *Iridae*: короїдами верхівковим та стенографом (шестизубчастим), малим та великим сосновими лубоїдами. Відмічено також пошкодження вусачами рагієм ребристим й кореневим коротковусим та златками, про що свідчать наявність лялькових колисочок та характерних ходів на стовбурах. На оглянутих деревах відшарування кори локальне та повне. Зустрічаються дерева зовні III категорії стану, в яких глиця зелена, а по стовбуру вже наявне локальне відшарування кори та личинкові ходи короїдів.

На стовбурах та відламаних гілках дерев V категорії стану спостерігались поодинокі замерзлі личинки златок, імаго верхівкового короїда та стенографа (весняної та літньої феногрупи). Також на окремих ділянках Кочерезького, Великоолександрівського, Новомосковського, Павлоградського та Шульгівського лісництв поодинокі спостерігалась «стрижка пагонів» - додаткове живлення лубоїдами.

Неприйняття швидких заходів з поліпшення санітарного стану в соснових насадженнях зумовить подальше поширення та масовий розвиток стовбурових шкідників по всій площі хвойних насаджень Філії. Стовбурові шкідники переносять спори з родини офіостомових грибів (*Ophiostoma*), які викликають враження деревини заболонною синьою гниллю (офіостома), що розвивається в ходах комах у заболонній частині стовбура.

На представлених для обстеження хвойних ділянках оглянутих лісництв, переважають дерева V категорії стану – свіжий сухостій. Тому важливим є оперативне вилучення свіжозаселених короїдами дерев з насаджень для зменшення чисельності стовбурових шкідників.

У Шульгівському лісництві в кварталі 39 виділах 2, 6 – відмічено часткове пошкодження соснового насадження низовою пожежею минулих років, що призвело до ослаблення насаджень, в яких, в наслідок погіршення комплексу природно - кліматичних умов (аномально висока весняно – осіння температура повітря) відбулась загибель дерев, розвиток хвороб лісу (ракові рани) і пошкодження стовбуровими шкідниками.

Окрім цього, на зазначених ділянках по всіх лісництвах присутні поодинокі дерева з виразками раку-сірянки, які розрослись вздовж і по окружності стовбурів. В місцях розвитку виразки раку - сірянки, кора відшаровується та оголюється деревина, на поверхні якої накопичується живиця із зруйнованих смоляних ходів. У вибіркову санітарну рубку відбиратимуться дерева, де рана охоплює понад 1/2 периметра стовбура в нижній частині (нижче середини) крони або всохло понад 1/2 крони.

В Шульгівському лісництві квартал 10 виділ 9 обліковується осередок кореневої губки. Характерна ознака насаджень, вражених кореневою губкою – групове відмирання дерев.

На деревах зменшений приріст, особливо по висоті, нові пагони дрібніші за минулорічні, хвоя на них блідо – зелена та укорочена, тому крона зріджена, ажурна, з китицеподібними пагонами, з локально відшарованою корою нижньої частини стовбурів з ексудатом чорно-коричневого кольору, присутній свіжий сухостій та підірвані дерева, із зламами стовбурів у комелі.

У відмерлого коріння деревина легко розривається вздовж волокон. Коренева губка викликає строкату кореневу, комлеву, ядрову, ядрово – заболонну гниль хвойних порід.

По Новокодацькому лісництві квартал 5 виділі 8 спостерігається погіршення стану соснових насаджень, зумовлене пошкодженнями, отриманих внаслідок градобоя, який пройшов у 2023 році. Всихання продовжується: в наявності дерева сосни IV – VI категорій санітарного стану, є суховершинні, сухостійні з відшарованою корою та пошкоджені стовбуровими шкідниками (відбитки на стовбурах маточних ходів шести зубчастого короїда та великого соснового лубоїда).

Таким чином, в обстежених лісових насадженнях Філії відмічається пошкодження дерев стовбуровими шкідниками: короїдами (верхівковим короїдом, короїдом стенографом (шести зубчастим)), великим та малими лубоїдами, вусачами, златками та із враженням насаджень хворобами лісу (поодинокі рак-сірянка, коренева губка – кв. 10 вид. 9 Шульгівського л-ва лісництва).

Характер всихання поодинокий та груповий верхівкового типу, ступінь всихання слабка та середня.

За результатами лісопатологічного обстеження лісових насаджень Філії ділянки в кварталі 46 виділі 2 Кочерезького лісництва; кварталі 10 виділі 4, кварталі 13 виділі 10, кварталі 21 виділі 2, кварталі 20 виділі 4 Великоолександрівського лісництва; кварталі 40 виділі 9, кварталі 44 виділі 1, кварталі 45 виділі 20, кварталі 60 виділі 1, квартал 25 виділі 14 Царичанського лісництва; кварталі 40 виділі 1 Шульгівського лісництва; кварталі 73 виділі 13 Новомосковського лісництва; кварталі 27 виділі 23, кварталі 35 виділі 3, кварталі 57 виділі 45 Павлоградського лісництва – взяти на облік, як осередок комплексу стовбурових шкідників (короїди (верхівковий і стенограф (шести зубчастий), малий та великий соснові лубоїди), вусачі (кореневий коротковусий, рагій ребристий), златки із занесенням в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу

При проведенні вибіркового санітарного рубки в насадженнях Філії залишати дерева, які виконують важливі біоценологічні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибіркового санітарного рубки, згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення насаджень у вибірково санітарну рубку не проведено.

Рекомендації та пропозиції:

1. В насадженнях, що втратили біологічну стійкість, пошкоджених стовбуровими шкідниками та вражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження шкідливих організмів у прилеглих насадженнях, здійснити заходи з поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій відповідно до вимог встановлених «Санітарними правилами в лісах України».
2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення вибіркової санітарної рубки на загальній площі 242,29 га.
3. ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Філії здійснювати моніторинг за поширенням шкідників лісу та проводити наземні біологічні заходи боротьби із шкідниками лісу, а саме розвішування у весняний період гнізд для птахів. В осередках розмноження комах-камбіофагів викладати зрубані дерева, які будуть пастками для шкідників і вилучатимуться після заселення їх шкідниками (ловильні дерева).
4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів виконувати згідно вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27.07.1995р. №555.

Акт складений в 3-х примірниках:

1. Південно - Східному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства
 2. Філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»
 3. ДСЛП «Херсонлісозахист»
- Додаток: фотофіксація.

Головний лісопатолог
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Ксенія МАЄВСЬКА

Начальник відділу діагностики
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Олена ДОМАНЧУК

Провідний інженер ОЗЛ
філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Яна ТОКАР

Провідний інженер ОЗЛ
філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Оксана КОВАЛЬОВА

Начальник Новомосковського надлісництва
філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Юрій ЗІДРА

Помічник лісничого Великоолександрівського лісництва

Олексій ЦОКУР

Лісничим Кочерезького лісництва

Віталій ШВЕЦЬ

Помічник лісничого Новомосковського лісництва

Діна МАРКОВА

Лісничий Павлоградського лісництва

Володимир ЧЕПУРНИЙ

Лісничий Курилівського лісництва

Євген ТИМОХІН

Лісничий Миколаївського лісництва

Олег МІЛОВ

Лісничий Новокодацького лісництва

Віталій ПУДІКОВ

Лісничий Шульгівського лісництва

Світлана ГАНЕНКО

Лісничий Царичанського лісництва

Василь КУРИЛО

Акт
обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що
потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

07.08.2025

м. Дніпро

Нами, головним лісопатологом ДСЛП «Херсонлісозахист» МАЄВСЬКОЮ Ксенією, провідним інженером з охорони та захисту лісу Відділу охорони і захисту лісів філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КОВАЛЬОВОЮ Оксаною, лісничим Дичанського лісництва Дніпровського надлісництва СЕЗОНЕНКОМ Сергієм, лісничим Криворізького лісництва Дніпровського надлісництва ЗАРІЦЬКИМ Русланом, лісничим Царичанського лісництва Дніпровського надлісництва ПОНОМАРЕНКОМ Олександром, начальником Новомосковського надлісництва філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ЗІДРОЮ Юрієм, лісничим Перещепинського лісництва Новомосковського надлісництва ГОРЖІЄМ Олександром, лісничим Кочерезького лісництва Новомосковського надлісництва ШВЕЦЕМ Віталієм, в.о. лісничого Обухівського лісництва Новомосковського надлісництва ГУРОЮ Сергієм, лісничим Новомосковського лісництва Новомосковського надлісництва ПРОХОРОВИМ Олександром, було проведено з 30.07.2025 по 01.08.2025 та з 04 по 07.08.2025 лісопатологічне обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Філія) з метою призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі **229,2 га**.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Дичанське	27	1	9,1		9,1	10ДЗ+КЛГ	49	0,6	3	13	18	100	2
Дичанське	35	2	12,8		12,8	10ДЗ	47	0,4	3	13	16	60	2
Дичанське	84	6	23,3		23,3	10АКБ	53	0,7	1	20	22	180	2
Разом по лісництву			45,2		45,2								
Криворізьке	85	2	10,8		10,8	10ДЗ	65	0,8	3	17	24	180	2
Криворізьке	105	1	17,9		17,9	10ДЗ	48	0,7	3	12	16	95	2
Разом по лісництву			28,7		28,7								
Царичанське	22	29	1,1		1,1	9СЗ1АКБ	58	0,6	1	20	26	235	2
Царичанське	24	9	19,2		19,2	10СЗ+СКР	61	0,7	1	22	24	325	2
Царичанське	27	18	5,1		5,1	10СЗ+ТЧ+КЛЯ+ТБ	57	0,7	1	21	26	310	2
Царичанське	28	1	5,3		5,3	10СЗ+СКР+АКБ	67	0,8	1	22	26	380	2
Царичанське	29	20	1,2		1,2	8СЗ2АКБ	72	0,6	1	23	30	250	2
Царичанське	29	42	0,7		0,7	10СЗ	49	0,7	1	20	24	290	2
Царичанське	30	15	1,6		1,6	10СЗ	59	0,7	1	20	22	285	2
Царичанське	30	18	9,7		9,7	10СЗ	51	0,6	1	19	22	225	2
Царичанське	48	2	4,8		4,8	10СЗ	48	0,7	1А	20	22	285	2
Царичанське	48	3	2,1		2,1	10СЗ	48	0,7	1А	20	22	285	2
Разом по лісництву			50,8		50,8								
Кочерезьке	11	3	7,3		7,3	6ЯЗЗДЗ1КЛП	65	0,8	1	22	28	255	3

Разом по лісництву			7,3		7,3								
Новомосковське	6	15	2,5		2,5	6ДЗ4ЯЗ+БРС+ЛПД	100	0,7	2	26	44	320	2
Новомосковське	6	19	6,4		6,4	4ДЗ2ЯЗ2ЛПД1КЛП1БРС	90	0,7	2	25	40	280	2
Новомосковське	6	21	1,8		1,8	5ДЗ3ЯЗ1ЛПД1КЛП	100	0,7	2	24	36	280	2
Новомосковське	6	26	5,7		5,7	6ДЗ3ЯЗ1ЛПД	95	0,7	2	24	32	275	2
Новомосковське	7	14	2,5		2,5	8ДЗ1ЯЗ1ЛПД+КЛГ	105	0,7	2	26	44	300	2
Новомосковське	34	6	9,5		9,5	4ДЗ4ЛПД1ЯЗ1КЛП+БРС	70	0,7	2	22	30	240	2
Новомосковське	45	8	8,2		8,2	10СЗ+АКБ	62	0,7	1	23	28	350	2
Новомосковське	71	1	6,0		6,0	10СЗ	62	0,7	1	22	30	325	2
Новомосковське	72	1	1,4		1,4	10СЗ+ТБ+АКБ	38	0,8	2	14	24	190	2
Новомосковське	72	3	3,1		3,1	9АКБ1СЗ+ЯЗЛ	57	0,8	3	14	26	125	2
Разом по лісництву			47,1		47,1								
Перешіпське	69	4	39,1		39,1	7ЯЗ2ДЗ1КЛП	100	0,7	2	25	40	280	3
Разом по лісництву			39,1		39,1								
Обухівське	18	19	2,7		2,7	10АКБ	46	0,7	1А	19	20	150	2
Обухівське	18	25	4,3		4,3	8СЗ2АКБ	54	0,8	1	21	26	290	2
Обухівське	38	2	0,5		0,5	10АКБ	75	0,8	3	16	16	150	2
Обухівське	41	16	3,5		3,5	10АКБ	62	0,8	2	19	24	180	2
Разом по лісництву			11,0		11,0								
Всього по філії			229,2										

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів у лісових насадженнях Новомосковського та Дніпровського надлісництв Філії, призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

Представлені для лісопатологічного обстеження лісові насадження Новомосковського та Дніпровського надлісництва Філії характеризуються погіршенням санітарного стану внаслідок пошкодження дерев стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, про що свідчать характерні симптоми та ознаки пошкодження, ураження, прояви шкідливих організмів на дереві або його частині, що відбиваються на здатності виконання деревом життєвих функцій (фотосинтезу, всмоктування вологи та поживних речовин) та призводить до ослаблення дерев, зменшення приросту та послідовним виханням.

Планують відбиратись у вибіркву санітарну рубку, дерева всіх листяних порід IV – VI категорії стану, з інтенсивною суховершинністю від 2/3 крони до 100%, всиханням більше половини скелетних гілок по всій висоті крони, в невеликій кількості зломи вершин, поодинокі дерева з підірваною кореневою системою, з дугоподібними зігнутими стовбурами, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, поодинокі завислі дерева, також спостерігаються поодинокі дерева з виходом плодкових тіл дереворуйнівних грибів – трутовиків на різній висоті стовбурів, які є збудниками стовбурових гнилей листяних деревних порід (дуб, ясен, акація та інші), локальне відшарування кори та пошкодження стовбуровими шкідниками, а саме короїдами, вусачами та златками.

Поодинокі на стовбурах листяних дерев були виявлені плодові тіла: справжнього трутовика, який вражає стовбури дуба, ясена, граба, клена, липи й інші, та викликає білу «мраморову» ядрово – заболонну стовбурову гниль; несправжнього трутовика – білу ядрово-смугасту стовбурову гниль, корозійного типу, центральну гниль стовбурів та товстих гілок у граба та інших порід.

Своєчасне виявлення поширення трутовиків має важливе значення, так як дає змогу вчасно видаляти вражені дерева з насаджень, тим самим зменшуючи ймовірність подальшого поширення й зараженості спорам здорових дерев.

Абсолютно по всіх обстежених лісництвах, наявні поодинокі листяні дерева з ураженнями некрозо – раковими хворобами, а саме з поперечним раком дуба, коли рана охоплює 100% периметра стовбура, також наявні дерева листяних порід (ясен, дуб, клен, липа та інші породи), уражені східчастим раком, рани якого охоплені понад 1/2 периметра стовбура, зустрічаються з раковими утвореннями, заглибленими в стовбур.

Обстежені насадження акації білої по Філії в основному - перестійні, деградовані, з відсутніми приростами, на ділянках переважно суховершинні дерева, вражені стовбуровими гнилями, з глибокими тріщинами в стовбурах, з раковими утвореннями більше, ніж на 2/3 периметра (напівкулясті напливи на стовбурах й пухлини, потовщення та здуття на стовбурах), з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками - під корою були виявлені ходи забиті трухою, що характерно для вусачів.

На обстежених хвойних ділянках Новомосковського лісництва в кварталі 45 виділі 8, кварталі 71 виділі 1, кварталі 72 виділах 1 та 3, Обухівського лісництва кварталі 18 виділі 25, Царичанського лісництва кварталі 22 виділі 29, кварталі 24 виділі 9, кварталі 27 виділі 18, кварталі 28 виділі 1, кварталі 29 виділах 20 та 42, кварталі 30 виділах 15 та 18, кварталі 48 виділах 2 та 3, присутні дерева сосни IV - VI категорії стану: дерева з яскраво - червоною хвою, з світло-зеленою або жовтувато-зеленою та відсутньою хвою, які будуть відібрані у вибіркову санітарну рубку.

При огляді дерев встановлено пошкодження стовбурів шкідниками з родини *Ipidae*: короїдами верхівковим та стенографом (шестизубчастим), малим та великим сосновими лубоїдами. Відмічено також пошкодження вусачами рагієм ребристим й кореневим коротковусим та златками, про що свідчать наявність лялькових колісочок та характерних ходів на стовбурах. На оглянутих деревах відшарування кори локальне та повне. Зустрічаються дерева зовні III категорії стану, в яких глиця зелена, а по стовбуру вже наявне локальне відшарування кори та личинкові ходи короїдів. Також на окремих ділянках вищезазначених лісництв поодинокі спостерігались ознаки додаткового живлення лубоїдами – «стрижка пагонів».

Неприйняття швидких заходів з поліпшення санітарного стану в соснових насадженнях зумовить подальше поширення та масовий розвиток стовбурових шкідників по всій площі хвойних насаджень Філії. Стовбурові шкідники переносять спори з родини офіостомових грибів (*Ophiostoma*), які викликають враження деревини заболонною синьою гниллю (офіостом), що розвивається в ходах комах у заболонній частині стовбура.

На представлених для обстеження хвойних ділянках оглянутих лісництв, переважають дерева V категорії стану – свіжий сухостій. Тому важливим є оперативне вилучення свіжозаселених короїдами дерев з насаджень для зменшення чисельності стовбурових шкідників.

Висновок:

Таким чином, в обстежених лісових насадженнях Філії відмічається пошкодження дерев стовбуровими шкідниками: короїдами (поодинокі верхівковим короїдом та короїдом стенографом (шестизубчастим)), лубоїдами, заболонниками, вусачами, златками та із враженням насадження хворобами лісу (поодинокі поперечний рак дуба, східчастий рак листяних порід, стовбурові гнилі – викликані плодовими тілами дереворуйнівних грибів).

Обстежені ділянки Новомосковського лісництва в кварталі 45 виділі 8, кварталі 71 виділі 1, кварталі 72 виділах 1 та 3, Обухівського лісництва кварталі 18 виділі 25, Царичанського лісництва кварталі 22 виділі 29, кварталі 24 виділі 9, кварталі 27 виділі 18, кварталі 28 виділі 1, кварталі 29 виділах 20 та 42, кварталі 30 виділах 15 та 18, кварталі 48 виділах 2 та 3, взяти на облік, як осередок комплексу стовбурових шкідників (короїди (верхівковий і стенограф (шестизубчастий), малий та великий соснові лубоїди) із занесенням в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу.

Характер всихання поодинокий та груповий, ступінь всихання слабка та середня.

При проведенні вибіркового санітарного рубки в насадженнях Філії залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибіркового санітарного рубки, згідно «Санітарних правил в лісах України».

Рекомендації та пропозиції:

1. В насадженнях, що втратили біологічну стійкість, пошкоджених стовбуровими шкідниками та вражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження шкідливих організмів у прилеглих насадженнях, здійснити заходи з поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій відповідно до вимог встановлених «Санітарними правилами в лісах України».

2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибіркової санітарної рубки на загальній площі 229,2 га.**

3. ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Філії здійснювати моніторинг за поширенням шкідників лісу та проводити наземні біологічні заходи боротьби із шкідниками лісу, а саме розвішування у весняний період гнізд для птахів. В осередках розмноження комах-камбіофагів викладати зрубані дерева, які будуть пастками для шкідників і вилучатимуться після заселення їх шкідниками (ловильні дерева).

4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів виконувати згідно вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27.07.1995р. №555.

Акт складений в 3-х примірниках.

Додаток: фотофіксація.

Головний лісопатолог
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Ксенія МАСВСЬКА

Провідний інженер з охорони та захисту лісу
Відділу охорони і захисту лісів
Філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Оксана КОВАЛЬОВА

Начальник Новомосковського надлісництва
Філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Юрій ЗІДРА

Лісничий Дичанського лісництва

Сергій СЕЗОНЕНКО

Лісничий Криворізького лісництва

Руслан ЗАРІЦЬКИЙ

Лісничий Царичанського лісництва

Олександр ПОНОМАРЕНКО

Лісничий Перещепинського лісництва

Олександр ГОРЖІЙ

Лісничий Кочерезького лісництва

Віталій ШВЕЦЬ

В.о. лісничого Обухівського лісництва

Сергій ГУРА

Лісничий Новомосковського лісництва

Олександр ПРОХОРОВ

Акт
обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що
потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

13.06.2025 р.

м. Дніпро

Нами, головним лісопатологом ДСЛП «Херсонлісозахист» МАСВСЬКОЮ Ксенією, головним лісничим філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КАЧУР Наталією, провідним інженером з охорони та захисту лісу Відділу охорони і захисту лісів філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ОМЕЛІЧ Анастасією, лісничим Бородаївського лісництва Дніпровського надлісництва ЗУБКО Антоніною, майстром лісу Верхньодніпровського лісництва Дніпровського надлісництва КОНДРАТЕНКОМ Ігорем, в.о. лісничого Дичанського лісництва Дніпровського надлісництва КУЗЬМІНИМ Іваном, лісничим Криворізького лісництва Дніпровського надлісництва ЗАРЦЬКИМ Русланом, лісничим Курилівського лісництва Дніпровського надлісництва ТИМОХІНИМ Євгеном, лісничим Лихівського лісництва Дніпровського надлісництва ПЕТРУШОЮ Юрієм, лісничим Миколаївського лісництва Дніпровського надлісництва МІЛОВИМ Олегом, лісничим Мишуринізького лісництва Дніпровського надлісництва СТЕПАНОВОЮ Юлією, помічником лісничого Паньківського лісництва Дніпровського надлісництва ЄВСТЕГНЕСВИМ Олександром, лісничим Софіївського лісництва Дніпровського надлісництва СМЕТАНЮКОМ Володимиром, лісничим Царичанського лісництва Дніпровського надлісництва КУРИЛОМ Василем, помічником лісничого Широківського лісництва Дніпровського надлісництва ГАВУЛОЮ Любов'ю, лісничим Перещепинського лісництва Новомосковського надлісництва ГОРЖІЄМ Олександром, лісничим Кочерезького лісництва Новомосковського надлісництва ШВЕЦЕМ Віталієм, в.о. лісничого Обухівського лісництва Новомосковського надлісництва ГУРОЮ Сергієм, помічником лісничого Микільського лісництва Запорізького надлісництва БУЛИКОМ Віталієм, майстром лісу Нікопольського лісництва Запорізького надлісництва РОЗОВИМ Олександром, помічником лісничого Любимівського лісництва Запорізького надлісництва БАСЕНКОМ Григорієм, лісничим Апостолівського лісництва Запорізького надлісництва ТРИСТАНОМ Володимиром, було проведено з 02 по 06.06.2025 року та з 09 по 13.06.2025 року лісопатологічне обстеження лісових насаджень філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Філія) з метою призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 629,0 га.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа підвиділу, гектарів		Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності
					загальна	у тому числі площа,можлива для експлуатації	склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар		
Дніпровське надлісництво															
Бородаївське	10	5	2,6		2,6	2,6	10АКБ	51	0,7	2	16	18	140	3	
Бородаївське	10	15	1,0		1,0	1,0	10АКБ	51	0,7	1	18	20	157	3	
Бородаївське	32	6	0,9		0,9	0,9	10АКБ	49	0,8	1А	21	20	230	3	
Бородаївське	33	19	3,0		3,0	3,0	10АКБ	53	0,8	1	21	22	210	3	
Бородаївське	64	13	7,2		7,2	7,2	10АКБ	51	0,7	1А	21	20	190	3	
Всього по д-ву:			14,7		14,7	14,7									
Верхньодніпровське	17	2	7,7		7,7	7,7	10АКБ	52	0,7	1А	21	22	210	3	

Верхньодніпровське	17	3	1,5		1,5	1,5	10АКБ	52	0,7	1А	21	24	190	3
Верхньодніпровське	17	6	4,6		4,6	4,6	10АКБ	57	0,7	1А	24	26	220	3
Верхньодніпровське	17	13	3,5		3,5	3,5	10АКБ	54	0,7	1	21	22	190	3
Верхньодніпровське	22	24	2,0		2,0	2,0	10АКБ	59	0,7	1А	24	26	220	3
Верхньодніпровське	23	24	1,7		1,7	1,7	10АКБ(59)+АКБ(30)	59	0,6	1А	25	26	195	3
Верхньодніпровське	31	11	1,6		1,6	1,6	10АКБ	52	0,6	1Б	24	26	190	3
Всього по л-ву:			22,6		22,6	22,6								
Дичанське	27	5	4,4		4,4	4,4	10ДЗ	49	0,6	3	14	16	110	2
Дичанське	71	3	20,4		20,4	20,4	7ДЗ2КЛГ1ЛПД+ГШЗ	61	0,7	3	14	16	105	2
Дичанське	72	5	10,3		10,3	10,3	7ДЗ2ЯЗ1КЛГ+ЯЗЛ+ЛПД	61	0,7	3	15	18	125	2
Дичанське	72	8	19,8		19,8	19,8	6ДЗ1КЛГ2ЯЗ1ЛПД	62	0,6	3	15	18	110	2
Дичанське	73	2	23,1		23,1	23,1	7ДЗ1ЯЗ1КЛГ1ЛПД	61	0,6	3	15	18	110	2
Дичанське	74	4	2,6		2,6	2,6	10ДЗ+АКБ+ЯЗЛ	61	0,6	2	18	20	145	2
Дичанське	75	13	2,0		2,0	2,0	5ДЗ3АКБ2ГЛЗ+ВЗД	55	0,7	1	21	28	210	2
Дичанське	75	14	0,6		0,6	0,6	4ГЛЗ2ДЗ4АКБ+ВЗД	59	0,7	1	20	26	200	2
Дичанське	75	15	0,2		0,2	0,2	4ГЛЗ4АКБ2ДЗ+ВЗД	59	0,7	1	20	26	200	2
Дичанське	77	3	3,2		3,2	3,2	7ЯЗ3ДЗ+АКБ+ЯЗЛ	82	0,5	4	15	28	110	2
Дичанське	77	5	3,5		3,5	3,5	6ДЗ3ЯЗ1ЯЗЛ+ТБ+КЛЯ	72	0,5	3	17	28	135	2
Всього по л-ву:			90,1		90,1	90,1								
Криворізьке	54	7	12,8		12,8	12,8	5ДЗ3ЯЗ12АКБ+АБЗ	65	0,7	2	20	26	190	2
Всього по л-ву:			12,8		12,8	12,8								
Курилівське	11	2	19,6		19,6	19,6	10СЗ	57	0,7	2	18	26	255	2
Курилівське	11	5	19,7		19,7	19,7	10СЗ	46	0,8	1	18	22	285	2
Курилівське	12	3	4,3		4,3	4,3	10СЗ	51	0,7	3	14	18	160	2
Курилівське	12	6	1,1		1,1	1,1	10СКР	27	0,7	3	8	12	100	2
Курилівське	14	12	3,0		3,0	3,0	9СЗ1СКР	33	0,7	2	12	14	130	2
Всього по л-ву:			47,7		47,7	47,7								
Лихівське	16	1	2,5		2,5	2,5	10АКБ	53	0,7	1	20	22	185	3
Лихівське	16	3	14,6		14,6	14,6	10АКБ+ВГЛ+ВЗД	39	0,7	1А	19	22	165	3
Лихівське	36	20	14,5		14,5	14,5	10АКБ+КЛЯ	47	0,8	1А	21	22	220	3
Всього по л-ву:			31,6		31,6	31,6								
Миколаївське	15	1	12,8		12,8	12,8	10АКБ	51	0,7	1	19	22	170	2
Миколаївське	26	2	2,5		2,5	2,5	6СЗ4АКБ	40	0,6	1	15	20	120	2
Миколаївське	28	2	5,8		5,8	5,8	10СЗ	43	0,7	1	17	20	225	2
Миколаївське	28	12	4,3		4,3	4,3	10АКБ	10	0,6	2	5	6	35	2
Всього по л-ву:			25,4		25,4	25,4								
Мишуринізьке	15	4	8,9		8,9	8,9	10АКБ+БРС	53	0,7	1	21	26	180	3
Мишуринізьке	66	5	21,8		21,8	21,8	10АКБ	48	0,7	1	18	22	150	3
Всього по л-ву:			30,7		30,7	30,7								
Паньківське	3	1	4,5		4,5	4,5	8АКБ2ГЧ+СЗ	57	0,5	1А	22	26	153	2
Паньківське	3	9	3,3		3,3	3,3	8АКБ2СЗ	50	0,7	1А	22	24	220	2
Паньківське	3	13	12,5		12,5	12,5	10АКБ+СЗ	53	0,8	1А	24	24	240	2
Паньківське	24	17	3,3		3,3	3,3	10СЗ	49	0,7	1А	21	26	300	2
Паньківське	25	15	12,6		12,6	12,6	10СЗ	49	0,8	1Б	24	26	425	2
Паньківське	43	1	6,2		6,2	6,2	10СЗ	66	0,7	1	24	28	365	2
Паньківське	43	11	5,8		5,8	5,8	10СЗ	66	0,7	1	24	26	360	2
Паньківське	46	6	4,5		4,5	4,5	10СЗ+АКБ	59	0,7	1А	24	28	360	2
Всього по л-ву:			52,7		52,7	52,7								
Софіївське	3	1	1,7		1,7	1,7	8ДЗ1АКБ1КЛЯ	77	0,6	3	19	24	155	2
Софіївське	11	3	2,9		2,9	2,9	8ДЗ1ЯЗ1ЯБЛ	64	0,6	3	17	22	120	3

Софіївське	13	2	2,9		2,9	2,9	10АКБ	54	0,5	3	14	20	80	3
Софіївське	13	17	5,7		5,7	5,7	10АКБ	59	0,6	2	17	22	130	3
Софіївське	14	3	2,6		2,6	2,6	10АКБ	63	0,5	3	17	20	110	3
Софіївське	20	4	5,4		5,4	5,4	9/ДЗІЯЗЛ+АКБ	64	0,6	2	18	22	150	3
Софіївське	21	1	11,4		11,4	11,4	8/ДЗІЯЗЛ	65	0,5	2	18	22	140	3
Софіївське	21	2	5,4		5,4	5,4	8/ДЗІАКБІЯЗЛ	68	0,6	2	20	24	175	3
Всього по д-ву:			38,0		38,0	38,0								
Царичанське	25	4	8,6		8,6	8,6	10АКБ	72	0,7	2	20	32	175	2
Царичанське	25	5	11,9		11,9	11,9	10АКБ	62	0,7	1	21	30	180	2
Царичанське	43	3	33,0		32,5	32,5	10ДЗ+КЛП	90	0,7	4	19	28	180	2
Всього по д-ву:			53,5		53,0	53,0								
Широківське	3	1	7,3		7,3	7,3	10ДЗ+ЯЗЛ+ГЛЗ+АКБ	62	0,7	3	16	18	145	2
Всього по д-ву:			7,3		7,3	7,3								
Всього по надл-ву:			427,1		426,6	426,6								
Новомосковське надлісництво														
Перешепинське	49	15	6,3		6,3	6,3	9СЗІАКБ	54	0,7	1	20	24	260	3
Перешепинське	64	18	21,7		21,7	21,7	10ЯЗ	85	0,7	2	22	32	260	3
Перешепинське	67	5	1,2		1,2	1,2	10АКБ	49	0,8	1	19	20	195	3
Перешепинське	68	2	17,7		17,7	17,7	4ДЗ5ЯЗІКЛГ	13 0	0,7	3	22	52	240	3
Всього по д-ву:			46,9		46,9	46,9								
Кочерезьке	9	24	0,1		0,1	0,1	10СЗ	77	0,7	1	25	30	380	3
Кочерезьке	10	1	1,2		1,2	1,2	9СЗІДЗ+ЯЗ	82	0,8	1А	28	36	455	3
Кочерезьке	11	12	7,0		7,0	7,0	4ДЗ3СЗ2ЯЗІАКБ	74	0,8	2	21	28	280	3
Кочерезьке	16	3	1,4		1,4	1,4	8ДЗ2ЯЗ	90	0,8	3	23	32	290	3
Кочерезьке	44	1	32,5		32,5	32,5	7ДЗ2КЛПІЯЗ+ЛПД	12 0	0,7	3	23	56	240	3
Всього по д-ву:			42,2		42,2	42,2								
Обухівське	19	5	11,5		11,5	11,5	10СЗ	59	0,7	1	20	24	280	2
Всього по д-ву:			11,5		11,5	11,5								
Всього по надл-ву:			100,6		100,6	100,6								
Запорізьке надлісництво														
Микільське	28	7	1,2		1,2	1,2	10АКБ	45	0,5	1	17	20	110	2
Микільське	28	8	0,9		0,9	0,9	10АКБ	51	0,5	2	16	18	120	2
Микільське	28	11	6,8		6,8	6,8	10АКБ+ДЗ	51	0,5	2	15	20	115	2
Микільське	30	16	1,4		1,4	1,4	10АКБ	51	0,7	2	17	22	140	2
Микільське	31	3	4,1		4,1	4,1	9АКБІДЗ	51	0,5	2	17	24	130	2
Микільське	33	2	4,3		4,3	4,3	10АКБ	51	0,5	2	17	22	125	2
Микільське	33	11	1,8		1,8	1,8	10АКБ+ДЗ	51	0,5	1	18	22	125	2
Всього по д-ву:			20,5		20,5	20,5								
Нікопольське	5	2	7,3		7,3	7,3	10ГЛЗ+АКБ	33	0,5	4	8	12	30	2
Нікопольське	12	5	3,5		3,5	3,5	10АКБ	47	0,7	4	10	12	70	2
Нікопольське	26	2	16,9		16,9	16,9	10АКБ	48	0,7	2	16	20	135	2
Нікопольське	26	10	4,0		4,0	4,0	9АКБІЯЗЛ+КЛГ	48	0,7	2	16	20	140	2
Всього по д-ву:			31,7		31,7	31,7								
Любимівське	13	4	3,1		3,1	3,1	10ДЗ+АКБ+БРС	47	0,7	3	13	22	100	2
Любимівське	25	14	7,0		7,0	7,0	10АКБ+ДЗ	47	0,8	2	16	20	150	2
Любимівське	25	15	1,0		1,0	1,0	4ДЗ2КЛГ2КЛЯ2ЯВ	32	0,8	4	6	12	40	2
Любимівське	25	17	5,8		5,8	5,8	10АКБ+ДЗ	48	0,7	2	16	22	145	2
Любимівське	27	18	2,2		2,2	2,2	10АКБ+ДЗ	50	0,7	1	20	26	170	2

Любимівське	30	10	2,7		2,7	2,7	10АКБ	34	0,7	1	14	16	110	2
Всього по д-ву:			21,8		21,8	21,8								
Апостолівське	9	2	10,0		10,0	10,0	10АКБ	52	0,6	1А	23	28	170	2
Апостолівське	10	3	2,8		2,8	2,8	10АКБ	52	0,6	1А	21	28	160	2
Апостолівське	10	5	4,5		4,5	4,5	10АКБ	42	0,6	1А	20	26	155	2
Апостолівське	11	13	1,1		1,1	1,1	7АКБ3ДЗ	42	0,6	1Б	21	28	160	2
Апостолівське	11	14	2,2		2,2	2,2	10АКБ+ЯЗЛ	53	0,5	1	21	26	135	2
Апостолівське	11	18	1,0		1,0	1,0	6АКБ(52)2АКБ(30)2ЯЗЛ	52	0,7	1А	22	18	180	2
Апостолівське	22	5	5,1		5,1	5,1	6ТЧ4АКБ+ЯЗЛ+ГХЧ	34	0,6	4	20	34	190	2
Апостолівське	22	14	1,1		1,1	1,1	8АКБ2ГЧ+ЯЗЛ+ГКЗ	47	0,6	1А	21	22	170	2
Всього по д-ву:			27,8		27,8	27,8								
Всього по надл-ву:			101,8		101,8	101,8								
РАЗОМ по філії			629,5		629,0	629,0								

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів у лісових насадженнях Новомосковського, Запорізького та Дніпровського надлісництв Філії, призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

Представлені для лісопатологічного обстеження лісові насадження Новомосковського, Запорізького та Дніпровського надлісництва Філії характеризуються погіршенням санітарного стану внаслідок пошкодження дерев стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, про що свідчать характерні симптоми та ознаки пошкодження, ураження, прояви шкідливих організмів на дереві або його частині, що відбиваються на здатності виконання деревом життєвих функцій (фотосинтезу, всмоктування вологи та поживних речовин) та призводить до ослаблення дерев, зменшення приросту та послідовним всиханням.

Незважаючи на проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, загальна площа насаджень всіх лісництв Філії з порушеною і втраченою біологічною стійкістю значно зменшилась, але не зникла зовсім.

Планують відбиратись у вибіркову санітарну рубку, дерева всіх листяних порід IV – VI категорії стану, з інтенсивною суховершинністю від 2/3 крони до 100%, всиханням більше половини скелетних гілок по всій висоті крони, в невеликій кількості зломи вершин, поодинокі дерева з підірваною кореневою системою, з дугоподібними зігнутими стовбурами, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, поодинокі завислі дерева, також спостерігаються поодинокі дерева з виходом плодових тіл дереворуйнівних грибів – трутовиків на різній висоті стовбурів, які є збудниками стовбурових гнилей листяних деревних порід (дуб, ясен, акація, гледичія та інші), локальне відшарування кори та пошкодження стовбуровими шкідниками, а саме короїдами, вусачами та златками.

Поодинокі на стовбурах листяних дерев були виявлені плодові тіла: справжнього трутовика, який вражає стовбури дуба, ясена, граба, клена, липи й інші, та викликає білу «мармурову» ядро – заболонну стовбурову гниль; несправжнього трутовика – білу ядрово-смугасту стовбурову гниль, корозійного типу, центральну гниль стовбурів та товстих гілок у граба та інших порід.

Своєчасне виявлення поширення трутовиків має важливе значення, так як дає змогу вчасно видаляти вражені дерева з насаджень, тим самим зменшуючи ймовірність подальшого поширення й зараженості спорами здорових дерев.

Абсолютно по всіх обстежених лісництвах, наявні поодинокі листяні дерева з ураженнями некрозно – раковими хворобами, а саме з поперечним раком дуба, коли рана охоплює 100% периметра стовбура, також наявні дерева листяних порід (ясен, дуб, клен, липа та інші породи), уражені східчастим раком, рани якого охоплені понад 1/2 периметра стовбура, зустрічаються з раковими утвореннями, заглибленими в стовбур.

Обстежені насадження акації білої по Філії в основному - перестійні, деградовані, з відсутніми приростами, на ділянках переважно суховершинні дерева, вражені стовбуровими гнилями, з глибокими тріщинами в стовбурах, з раковими утвореннями більше, ніж на 2/3 периметра (напівкулясті напливи на стовбурах й пухлини, потовщення та здуття на стовбурах), з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками - під корою були виявлені ходи забиті трухою, що характерно для вусачів.

На обстежених ділянках Курилівського лісництва в кварталі 11 виділах 2 та 5, кварталі 12 виділах 3 та 6, кварталі 14 виділі 12, Миколаївського лісництва квартал 28 виділ 2, Паньківського лісництва квартал 24 виділ 17, квартал 25 виділ 15, квартал 43 виділах 11 та 1, квартал 46 виділ 6, Перещепинського лісництва квартал 49 виділ 15, Кочерезького лісництва квартал 9 виділ 24, квартал 10 виділ 1, квартал 11 виділ 12 та Обухівське лісництво квартал 19 виділ 5, присутні дерева сосни IV - VI категорії стану: дерева з яскраво - червоною хвою, з світло-зеленою або жовтувато-зеленою та відсутньою хвою, які будуть відібрані у вибіркову санітарну рубку.

При огляді дерев встановлено пошкодження стовбурів шкідниками з родини *Ipidae*: короїдами верхівковим та стенографом (шестизубчастим), малим та великим сосновими лубоїдами. Відмічено також пошкодження вусачами рагієм ребристим й кореневим коротковусим та златками, про що свідчать наявність лялькових колісочок та характерних ходів на стовбурах. На оглянутих деревах відшарування кори локальне та повне. Зустрічаються дерева зовні III категорії стану, в яких глиця зелена, а по стовбуру вже наявне локальне відшарування кори та личинкові ходи короїдів. Також на окремих ділянках вищезазначених лісництв поодинокі спостерігались ознаки додаткового живлення лубоїдами - «стрижка пагонів».

Неприйняття швидких заходів з поліпшення санітарного стану в соснових насадженнях зумовить подальше поширення та масовий розвиток стовбурових шкідників по всій площі хвойних насаджень Філії. Стовбурові шкідники переносять спори з родини офіостомових грибів (*Ophiostoma*), які викликають враження деревини заболонною синьою гниллю (офіостома), що розвивається в ходах комах у заболонній частині стовбура.

На представлених для обстеження хвойних ділянках оглянутих лісництв, переважають дерева V категорії стану - свіжий сухостій. Тому важливим є оперативне вилучення свіжозаселених короїдами дерев з насаджень для зменшення чисельності стовбурових шкідників.

По Обухівському лісництві в кварталі 19 виділі 5 та Курилівському лісництві квартал 11 виділ 2 та 5, Дичанському лісництві кварталі 27 виділі 5 - відмічено часткове пошкодження лісового насадження низовою пожежею минулих років, що призвело до ослаблення насаджень, в яких, в наслідок погіршення комплексу природно - кліматичних умов (аномально висока весняно - осіння температура повітря) відбулась загибель дерев, розвиток хвороб лісу (ракові рани) і пошкодження стовбуровими шкідниками.

Обстежені насадження по Апостолівському лісництву в кварталі 11 виділах 13, 14, 18 та кварталі 22 виділах 5, 14, які пошкоджені внаслідок стихійного лиха (обледеніння крон дерев), яке сталося в період з 09.12.2023 по 11.12.2023 року (протокол Криворізької районної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій від 20 грудня 2023 року № 30 «Про результати обстеження лісових насаджень Апостолівського лісництва філії «Дніпровське лісове господарство», які постраждали внаслідок значного погіршення погодних умов, дощів, різкого зниження температури, обледеніння крон дерев в період з 09.12.2023 по 11.12.2023 року; довідка ДСНС України Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології від 21 грудня 2023 року № 994-04-117/994-04). На оглянутих ділянках спостерігаються дерева з поваленими та зламаними в комелі стовбурами, злами із завислими верхами та злами стовбурів на різній висоті від комлевої частини, дерева з нахилом нижньої та середньої частини стовбурів понад 30 градусів від вертикальної осі, дерева з дугоподібно зігнутими стовбурами та з підірваною кореневою системою, які пошкоджені до ступеню припинення росту, в зв'язку з чим потребують термінового видалення.

Таким чином, в обстежених лісових насадженнях Філії відмічається пошкодження дерев стовбуровими шкідниками: короїдами (поодинокі верхівковим короїдом та короїдом стенографом (шестизубчастим)), лубоїдами, заболонниками, вусачами златками та із

враженням насадження хворобами лісу (поперечний рак дуба, східчастий рак листяних порід, стовбурові гнилі – викликанні плодовими тілами дереворуйнівних грибів. Апостолівське лісництво кв. 11 вид. 13, 14, 18 та кв. 22 вид. 5 та 14 - пошкоджені внаслідок стихійного лиха, обледеніння крон дерев).

Характер всихання поодинокий та груповий, ступінь всихання слабка та середня.

При проведенні вибіркового санітарного рубки в насадженнях Філії залишати дерева, які виконують важливі біоценологічні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибіркового санітарного рубки, згідно «Санітарних правил в лісах України».

Рекомендації та пропозиції:

1. В насадженнях, що втратили біологічну стійкість, пошкоджених стовбуровими шкідниками та вражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження шкідливих організмів у прилеглих насадженнях, здійснити заходи з поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій відповідно до вимог встановлених «Санітарними правилами в лісах України».

2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення вибіркової санітарної рубки на загальній площі 629,0 га.

3. ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Філії здійснювати моніторинг за поширенням шкідників лісу та проводити наземні біологічні заходи боротьби із шкідниками лісу, а саме розвішування у весняний період гнізд для птахів. В осередках розмноження комах-камбіофагів викладати зрубані дерева, які будуть пастками для шкідників і вилучатимуться після заселення їх шкідниками (ловильні дерева).

4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів виконувати згідно вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27.07.1995р. №555.

Акт складений в 3-х примірниках:

1. Південно - Східному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства

2. Філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

3. ДСЛП «Херсонлісозахист»

Додаток: фотофіксація.

Головний лісопатолог
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Ксенія МАЄВСЬКА

Головний лісничий філії «Східний лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Наталія КАЧУР

Провідний інженер з охорони та захисту лісу
Відділу охорони і захисту лісів
філії «Східний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Анастасія ОМЕЛИЧ

Лісничий Бородаївського лісництва

Антоніна ЗУБКО

Майстер лісу Верхньодніпровського лісництва

Ігор КОНДРАТЕНКО

В.о. лісничого Дичанського лісництва

Іван КУЗМІН

Лісничий Криворізького лісництва

Руслан ЗАРИЦЬКИЙ

Лісничий Курилівського лісництва

Євген ТИМОХІН

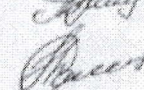
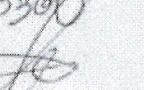
Лісничий Лихівського лісництва

Юрій ПЕТРУША

Лісничий Миколаївського лісництва

Олег МІЛОВ

Лісничий Мишуринізького лісництва
Помічник лісничого Паньківського лісництва
Лісничий Софіївського лісництва
Лісничий Царичанського лісництва
Помічник лісничого Широківського лісництва
Лісничий Перещепинського лісництва
Лісничий Кочерезького лісництва
В.о. лісничого Обухівського лісництва
Помічник лісничого Микільського лісництва
Майстер лісу Нікопольського лісництва
Помічник лісничого Любимівського лісництва
Лісничий Апостолівського лісництва

Юлія СТЕПАНОВА
Олександр ЄВСТЕГНЕСЬ
Володимир СМЕТАНІУК
Василь КУРИЛО
Любов ГАВУЛА
Олександр ГОРЖІЙ
Віталій ШВЕЦЬ
Сергій ГУРА
Віталій БУЛИК
Олександр РОЗОВ
Григорій БАСЕНКО
Володимир ТРИСТАН